

ПРОПОЗИЦІЇ

щодо реформування судової системи України в частині укрупнення місцевих загальних судів

(з урахуванням досвіду роботи судової системи Канади)

1. Приклад регіонального судоустрою Канади:

Населення Канади - 36 мільйонів громадян.

Територіальний поділ-10 Провінцій

Система судоустрою:

Верховний суд - 1

Федеральні суди - 2

Суди провінцій - 30

- Апеляційний суд провінції (переглядає справи Вищого суду і Провінційного суду)

- Вищий Верховний Суд провінції (розглядає по першій інстанції значні цивільні і значні кримінальні справи...)

- Провінційний суд (розглядає по першій інстанції незначні цивільні, незначні кримінальні і адміністративні справи)

Таким чином, судоустрій Провінції складається з **трьох судів**, кожний з яких очолює **Голова суду** та адмініструє **керівник апарату**. Суди мають будівлі в різних районах Провінції, а також можуть орендувати інші приміщення на період проведення засідань. Судді можуть знаходитись і працювати в одному, або різних приміщеннях, а також проводити виїзні слухання справ в межах Провінції. Голова суду розподіляє справи і визначає суддів на виїзні справи. **В межах Провінції судді не прив'язуються ні до будівель, ні до територій. Такий принцип і у Федеральних судів в межах всієї країни.**

Голова Апеляційного суду провінції комунікує з урядом провінції з питань охорони та фінансування. Голова Вищого (Верховного) суду провінції та Провінційного суду комунікують з Головою Апеляційного суду провінції).

В країні нараховується 33 голови суду, включаючи Голову Верховного суду і двох Голів Федеральних судів.

Організаційний та дисциплінарний орган країни – Рада суддів, яку очолює Голова Верховного Суду, за посадами входять голови всіх судів.

Охорона судів і забезпечення безпеки, здійснюється Поліцією і Шерифами.

2. Організація судоустрою місцевих судів загальної юрисдикції України

На даний час **чисельність місцевих загальних судів України становить 662** (це суди першої інстанції, Указ Президента України № 591 від 20.05.11 р.).

Відповідно, нараховується **662 голови тільки місцевих загальних судів** та **662** керівників апаратів. Утримується велика кількість керівних осіб із зменшеним навантаженням, які фактично здійснюють **однакові адміністративні функції**.

3. Пропозиції в частині укрупнення місцевих загальних судів України

Ліквідувати **662 місцевих загальних судів** та утворити **27 місцевих окружних судів загальної юрисдикції в кожній області і місті Києві і Севастополі** (приклад: «Місцевий окружний суд загальної юрисдикції Одеської області») з урахуванням принципу роботи Канадського провінційного суду. Згідно якого судді залишаються в тих же приміщеннях та вчиняють правосуддя в межах області. Таким чином **ми отримаємо в кожній області:**

- **один суд, зареєстрований в обласному центрі з одним потужним сервером** для реєстрації, розподілу і зберігання всіх справ;

- **одного голову і одного керівника апарату;**

- **один сервер** для реєстрації, розподілу і зберігання всіх справ (в сотні, або тисячі разів зменшиться сума витрат на Комплекс систем захисту інформації) ;

- **судді, приміщення і канцелярії залишаються** (виготовляються печатки з відповідними номерами згідно територіального поділу районів);

- **слухання справ, прийом і видача документів відбувається на місцях;**

- **при прийомі документів створюються електронні справи і відправляються на сервер суду в обласний центр** для розподілу і зберігання;

- **автоматичний розподіл справ відбувається на сервері в обласному центрі в будівлі за юридичною адресою окружного суду.** Згідно діючого Положення та Зasad утвореного суду можливо зазначити участь суддів у розподілі відповідно до територіального устрою районів в області. **Такий принцип надає можливість тимчасово Засадами змінювати територіальну підсудність по цивільних, кримінальних та адміністративних справах, враховуючи навантаження та наявність суддів;**

- **спрощення фінансування, бюджетування, зменшення звітності.** Єдиний підхід до оплати праці та виключення можливості застосування неоднозначних норм Законів соціальної та іншої направленості;

- **адміністрування суду здійснює керівник апарату і його заступники** (при ліквідації теруправлінь ДСА можливе переведення працівників в апарат новоутвореного суду з розміщенням в тих же приміщеннях ТУ ДСА України);

- **посилення принципу рівності суддів** (в районах всі судді мають однаковий статус-відсутні адміністративні посади), також **посилюється незалежність** від місцевих органів (судді і апарат рахуються працівниками установи, зареєстрованої в обласному центрі);

- **суттєве зменшення корупційних ризиків і зловживань** (відсутність на місцях керівників установ з владними повноваженнями зменшує корупційну взаємодію з місцевою владою, **відсутність впливу на авторозподіл справ,** наявність керівництва суду в обласному центрі посилює статус установи в

районі і унеможливилює тиск місцевих правоохоронних органів, політиків, депутатів);

- враховуючи наявну кількість суддів та апарат, діюче законодавство дозволяє введення посад заступників Голови суду та заступників керівника апарату. Можливо додатково введення посад секретарів палат, що дасть змогу Голові суду та його заступникам зосередити свою роботу на контролі за організацією роботи суду, діловодстві та комунікативній взаємодії;

- покращення взаємодії як з Апеляційною та касаційною інстанцією, підвищення статусу першої інстанції на місцях.

*Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів України» будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності. Статтею 21 вищевказаного Закону передбачено, що місцевими загальними судами є **окружні суди**, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах,*

*Закон надає можливість розглянути процес реорганізації (в даному випадку ліквідація та утворення нового суду) як **засіб**, який спроможний спростити, довести до максимальної ефективності організаційні процеси судової діяльності. Забезпечити доступ до правосуддя, спростити процес судового адміністрування.*

ПОЗИТИВНІ ЗМІНИ

1. Уніфікація процесів і застосування Законів та підзаконних актів:

- **неоднакові засади організації робочих процесів.** Не дивлячись на загальноприйняті основи ведення діловодства, наявність інструктивного матеріалу, вимоги Зasad використання автоматизованої системи документообігу суду, **кожний суд має свою практику** внутрішнього та зовнішнього документообігу. Це впливає на рівномірне розподілення навантаження на суддів, порушення вимог Положення про автоматизовану систему документообігу суду стосовно авторозподілу справ, тривалий обмін документами між судами.

2. Покращення внутрішньої комунікації в судовій системі як на загальнодержавному рівні так і в регіоні.

- наявність десятків судів загальної юрисдикції в кожній області і залежність голів районних судів від впливу колег, які його обирають і за бажанням можуть переобрати в будь-який момент. Обмежені повноваження голів апеляційних судів унеможливають забезпечення єдиних практик застосування законів і нормативних актів, контроль за організацією роботи судів першої інстанції, навіть в межах одного регіону. Загалом по Україні зменшиться кількість голів місцевих судів загальної юрисдикції до 27, а в цілому по всіх юрисдикціях буде становити приблизно $27+27+27+16+27+9=133$, з них 52 Голови судів апеляційних інстанцій всіх юрисдикцій та 81 голів судів першої інстанції всіх юрисдикцій. Що дасть змогу ефективно взаємодіяти, створити єдину практику застосування законів, впровадити єдині стандарти судочинства та адміністрування.

- 3. Економія коштів** за рахунок скорочення адмінпосад голів та їх заступників, керівників апаратів та їх заступників.
- 4. Спрощення бюджетування, розподілу коштів, фінансування і закупівель.**
- 5. Посилення контролю за організацією роботи суду і діловодством** в тому числі, за звітністю, відправкою рішень в ЄРСР.
- 6. Незалежність від впливу перевіряючих структур органів виконавчої влади.** (Через перевірки в ТУ ДСА, органи виконавчої влади на місцях намагаються впливати на суди першої інстанції).
- 7. Незалежність та рівність суддів в районах.**
- 8. Прискорить впровадження Електронного судочинства.** (Спрощення та ефективність адміністрування, посилення контролю та зменшення витрат. Одночасно має відбутися перехід до електронного правосуддя, відповідне оснащення судів та активне, всебічне застосування системи відеоконференцзв'язку. Оскільки дистанційне знаходження одних приміщень судів до головного

неможливо без сучасних засобів електронного зв'язку. Це дасть змогу подавати, отримувати, здійснювати обмін документами електронними засобами, брати участь у розгляді справ, проводити збори, навчання, та наради, враховуючи відстань).

9. Не потребується суттєвих змін до законодавства щодо реформування місцевих загальних судів шляхом укрупнення. Реорганізація місцевих судів загальної юрисдикції не потребує суттєвих змін до законодавства, зміни штатної чисельності суддів та працівників апаратів судів. Згідно зі статтею 19 проект закону про утворення чи ліквідацію суду вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з **Вищою радою правосуддя.**

10. Практично всі необхідні складові для роботи таких судів вже працюють. Законодавство не потребує змін, телекомунікаційна мережа створена і працює, необхідно зробити експертні дослідження та отримати рекомендації, щодо потужності серверного обладнання майбутніх судів та можливостей існуючих мереж в частині передачі інформації з урахуванням кількості надходження, розгляду і зберігання справ та матеріалів в кожній області. Також необхідно внести відповідні зміни в Інструкцію з діловодства суду.

11. Можливо утворити пілотні суди в Одесі та Івано-Франківську.